207. št. — 5. leto. Poštnina pavšalirana. Posamezne številke 1 D. V Ljubljani, v soboto 9. septembra 1922

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Uredništvo: Wolfova ulica 1/I. Telefon 300.
Uprava: 8. Telefon 44.
Rokopisi se ne vračajo.
Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Plačano do:
Licealna knjižnica
Pavšalni fran...

Otvoritev obrtne razstave v Mariboru.

OTVORITVENI NAGOVORI. SVEČANA UDELEŽBA JAVNIH OBLASTI IN GOSPODARSKIH KROGOV. ŠTEVILEN OBISK.

Maribor, 8. septembra. (Izvirno.) Ob veliki udeležbi povabljenih gostov je bila danes dopoldne slavnostna otvoritev pokrajinske obrtne razstave v Mariboru. Povabilu k otvoritvi razstave se je odzvalo lepo število gostov. Predsednik Slovenskega obrtnega društva in razstave g. Franc Novak je v prisrčnih besedah pozdravil pri vhodu v Götzovo dvorano prisotne goste, na kar je gospod župan mariborski Grčar pozdravil zbrane goste v imenu mestne občine. Omenil je, da je sicer naša država agrarna, da pa je potrebno, da uspeva harmonično tudi obrt in industrija. Dosedanje razstave dokazujejo, da so obrtniki kos svoji nalogi. Obrtna razstava ima za mesto Maribor poseben pomen, ker vidimo v razvoju obrti in industrije lepo bodočnost Maribora. Gospod župan se je v svojem govoru končno zahvalil obrtnikom, Slovenskemu obrtnemu društvu in vsem činiteljem ki so pripomogli do današnje razstave. Svoj govor je sklenil z vzklikom: »Naj živi naše obrtništvo!« Potem je povabljene goste pozdravil delegat ministrstva trgovine in industrije g. dvorni svetnik dr. Marn. V imenu g. ministra za trgovino in industrijo Viloviča, ki je zadržan in v katerem imenu je on odposlan k današnji otvoritvi obrtne razstave. V svojem govoru je g. delegat naglašal pomen obrtniški in industrije, ki ima bodočnost v naši lepi domovini. — Moralni uspeh ima razstava že v obilni udeležbi povabljenih gostov. Razstavi želi obilo gmotnega uspeha. Svoje besede je zaključil z vzklikom: »Živelo mariborsko obrtništvo!« Predsednik obrtne razstave g. Novak je zatem orisal razvoj prve mariborske pokrajinske razstave. — Na razstavi konkurirajo obrtniki drug drugim in se tako izpopolnjujejo. Tekmovati ne bodo nehali, dokler ne dosežejo najvišjo stopinjo. Ker hočejo tudi svojim vajencem napredka, je na razstavi zastopan tudi obrtni naraščaj s vojimi deli. Nato je g. predsednik pozdravil imenoma sledeče gospode: okrajnega glavarja dr. Lajnšiča, ki zastopa radi bolezni zadržanega pokrajinskegi namestnika g. ministra Hribarja, protektorja današnje razstave, nadalje zastopnika ministra trgovine in industrije Viloviča, g. dvornega svetnika dr. Marna, župana mariborskega Grčarja, mestnega poveljnika polkovnika Draškiča, predsednika ljubljanske obrtne zbornice Kneza in tajnika Mohoriča, delegata ljubljanskega velikega semnja prof. dr. Böhma, za delegacijo razmejitvene komisije generala Pliveliča, francoskega kapetana Henrija Quentina, vseučiliškega profesorja dr. Pitamica, zastopnika Zagrebškega velikega semnja Kajtnerja in Cezarja, zastopnika banskega stola Reisnerja, zastopnika Gospodarskega društva dr. Ogrizka, poslanca dr. Kukovca, zastopnika Zveze obrtnih zadrug predsednika Zadravca, zastopnika zveze obrtnih društev Rebeka, višjega sodn. svetnika Stergarja, policijskega nadsvetnika Kerševana, finančnega okrajnega ravnatelja Povaleja, zastopnika cerkve msgr. Mateka, bančne ravnatelje, predsednika okrajnega zastopa dr. Leskovarja, državnega pravdnika dr. Hojina itd. Po teh besedah je g. predsednik Novak naprosil g. okrajnega glavarja dr. Lajnšiča naj otvori razstavo. Po otvoritvenih besedah g. glavarja je g. predsednik Novak prečital udanostno brzojavko, ki naj se pošlje kraljevi dvojici. Na to so povabljeni gostje ogledali razstavo. V oddelku B je pozdravila goste vojaška godba. V vinskem oddelku so bili gostje pogoščeni s prigrizkom in pokušanjem vin. Pri tem jim je prijazno streglo osebje pod vodstvom g. vinarskega nadzornika Zabavnika. Občinstvo je že dopoldne začelo posečati razstavo v velikem številu. Popoldne pa so bili vsi prostori pokrajinske razstave zelo dobro obiskani. S posebnim obiskom se ponaša vinarski oddelek.

Na obrtniški kongres, ki se vrši dne 10. septembra ob 10. uri dopoldne v Narodnem domu, še enkrat opozarjamo vsa obrtna društva ter prosimo, da se kongresa korporativno udeleže. Poslužujte se legitimacij »Pokrajinske obrtne razstave« za polovično vožnjo na vseh progah naše države in pridite polnoštevilno. Čim več nas bo, tem več bomo dosegli. Zato vsi obrtniki na plan za svoje pravice in naše skupne cilje!

Za vinogradnike bo letošnja razstava ze glede na vinsko razstavo še posebno zanimiva, ker bo na njej prvič razstavljena nova stiskalnica za sadje in grozdje izum slovenskega vinogradnika g. Rudla. Stiskalnica je urejena tako, da stiska neprestano, vpoljubno težo od 10 do 10.000 kg. Doslej je bila v rabi domača stiskalnica na vzvod. Ta stiskalnica je vsled marsikaterih prednosti, uspešno klubovala raznim novotarijam, ki se niso mogle udomačiti. Bistvo njene posebne uporabnosti obstoja 1. v vzvodu; 2. pa v prosto viseči obremenitvi »drevesa«, ki učinkuje s pomočjo listne teže v dvojnem oziru: elastično (gibčno) in neprestano. Ta stiskalnica (domača »preša« na vzvod) pa ima samo eno hibo: za njeno zgradbo je treba veliko lesa in veliko prostora. Gospod Rudl je prednosti stare stiskalnice uporabil z velikim uspehom v novem sestavu svojega izuma. Stiskalnica g. Rudla je v svojem bstvu še bolj elastična, nego stara reša hkrati pa deluje s pomnoženo silo, ne da bi rabila toliko prostora, kakor njena prednica. Možnost pritiska je odvisna od poljubne vpostavitve vzvoda. Morebitna popravila lahko izvrši vsak tesar. V tej okolnosti leži brez dvoma največja prednost Rudlove stiskalnice. Pri drugih zlasti železnih konstrukcijah, mora popravljati mehanik, kar pri novi stiskalnici ni potrebno. V ostalem pa si naj ogleda vsakdo, ki se za stvar zanima, to stskalnico na obrtni razstavi, kjer bo interesentom pod posebno streho na vpogled.

Stanovanjski odsek razstavnega odbora preskrbi vsem zunanjim obiskovalcem prenočišča, ter bo ves čas razstave vršil permanentno službo. Pri prijavah naj se navede število sob, oziroma postelj in za katero dobo.

Fotografiranje na razstavi. Kakor lani je tudi letos poskrbel razstavni odbor za to, da dajo lahko razstavljalci svoje prostore fotografirati po oficijelnem fotografu. Posnelo se bo tudi živahno življenje na razstavišču proti mali odškodnini na razpolago. Event. čisti dobiček je namenjen za »Vajeniški dom«. Vsako fotografiranje razstavnih prostorov brez predhodnega odobrenja razstavnega odbora je strogo prepovedano.

DVEURNA STAVKA JUŽNIH ŽELEZNIČARJEV V AVSTRIJI.

Dunaj, 8. septembra. (Izvirno.) Nameščenci južne železnice na Dunaju in po deželi so danes od 11 dopoldne do 1 popoldne stavkali. V tem času ni odšel noben vlak. Stavkali so zaradi tega, ker vlada ni hotela sprejeti zastopnikov južnih železničarjev, ki so ji hoteli predložiti protest zoper delovanje državnega finančnega odbora za južno železnico.

ZASEDANJE DRUŠTVA NARODOV.

Ženeva, 8. septembra. (Izvirno.) Podkomisija sveta Društva narodov je danes razpravljala o prošnji madžarske vlade za sprejem v Društvo narodov. Dospel je tudi dopis Perzije. V dopoldanski seji so razni govorniki obravnavali avstrijsko vprašanje. Nato se je vršila plenarna seja, v kateri so tudi razpravljali o avstrijskem vprašanju. Vendar pa še ni prišlo do odločitve.

AVSTRIJSKI KANCELAR PRI PREDSEDNIKU ŠVICARSKE REPUBLIKE.

Bern, 8. sept. (Izvirno.) Avstrijski zvezni kancelar dr. Seipel je danes dospel semkaj iz Ženeve, da konferira z zveznim predsednikom Haabom in zveznim svetnikom Schulchesom. Zvečer se zvezni kancelar dr. Seipel odpelje direktno na Dunaj.

DEMANTI SMRTI IRSKEGA VODITELJA DEVALERE.

London, 8. septembra. (Izvirno.) Iz Dublina je dospela brzojavka, ki demantira vest, da sta Devalera in Childer ujeta in da so truplo Griffitha izkopali.

PLEN TURŠKE ARMADE.

Adana, 8. septembra. (Izvirno.) Turške čete so dospele do Egejskega morja in se približujejo Smirni. Sedaj korakajo proti Manisi. Grška vojska je zavzela Bergamo. Plen, ki so ga napravile turške čete, znaša 700 topov, 950 voz, 11 letal in 2000 strojnic.

POVELJNIK GRŠKE ARMADE UJET.

Angora, 8. septembra. (Izvirno.) Grški generalisim Trikupis in petsto častnikov je bilo ujetih in izročenih mustafi Kemalu paši. Razen tega so turške čete ujele isti dan enajsttisoč grških vojakov.

Atene, 8. septembra. (Izvirno.) Danes se je oficijelno naznanilo, da je grški generalisim Trikupis ujet in da je imenovan za novega vrhovnega poveljnika general Polimenakos. — Novi generalisim je naslovil na grško vojsko dnevno povelje, v kateri jo opominja k disciplini.

POPOLN POLOM GRŠKIH ARMAD.

Adana, 8. septembra. (Izvirno.) Iz Angore poročajo: Severna skupina grške vojske, obstoječa iz treh divizij, ki je hitela na pomoč južni armadi, ki je obkoljena pri Ušaku, je bila pri Kurdusu popolnoma uničena. Poveljujoči general grških čet je bil ujet.

GRČIJA IZPRAZNI MALO AZIJO.

Pariz, 8. septembra. (Izvirno.) Iz Carigrada javljajo, da so dragomani Francije, Anglije in Italije izjavile angorski vladi, da je Grčija pripravljena umakniti se iz Male Azije, ako se takoj sklene premirje.

Njim, ki so največ dali . . . .

Ko je svetovna vojna pognala svoje prve krvave valove preko sveta, takrat ni nikdo mislil na strašne žrtve, ki jih bo rodila. Topovi so peli po vsem svetu svojo strašno pesem, padali so ljudje, ne da bi vedeli zakaj, rušila so se sela in mesta v prah in pepel in vse človeštvo je v krvavi pijanosti poznalo samo eno geslo: — Ubijaj!

Vojna je valovila dalje. Krvavi valovi, ki jih je gnala preko sveta, so postajali čimdalje višji, čimdalje besnejši, čimdalje bolj grabežljivi. Čimdalje več mest in vasi je ležalo razstreljenih v svojem lastnem pepelu, čimdalje več je bilo žrtev, toda — krvava pijanost človeštva je minevala in ljudje so izpreziedali, kaj da rodi vojna.

Žrtve so se kopičile. Iz fronte jih je odnesel sanitejec, poljski zdravnik jim za silo obvezal rane, — potem pa se je pričela brezkončna, trpljenja polna pot v ozadje. Spominjam se dobro take poti, na kateri je človek v lastnem trpljenju pozabil na bolesti svojega bližnjega in ga kiel, ker mu je v svojem trpljenju večal lastne bolečine. Obe noge odbite je revež v strašnih bolečinah zasmradil voz, v katerem se je vleklo proti bolnici v notranjosti še dvanajst, štirinajst drugih takih nesrečnikov. Enemu je topovska krogla odnesla roko, drugemu granata razmesarila ledja, tretji zopet se je zvijal v bolestnih krčih trebušnega tifusa ... bolest in strašna bolečina kamorkoli si pogledal ... In v svojih bolečinah so kleli njega, ki jim je najrevnejši med revnimi zasmradil vagon ...

Po mučni, neskončni dolgi poti je prišla bolnica v ozadju. Rekonvalescenti, ki so komaj sami stali na nogah, so nas nosili na nosilnicah v barake. In človek je v vseh svojih bolečinah občutil čudno olajšavo, ko je po dolgem valjanju v blatu in krvi zopet položil svoje telo na sicer trdo, pa vendar s kolikor toliko čedno rjuho pregrnjeno posteljo in naslonil glavo, od trpljenja trudne, do skrajnosti izmučene možgane na nizko blazino.

Ah, komaj so od bolesti do apatije izmučena čustva občutila blagodelni hlad sveže postlane postelje, že so zopet prišli strežniki z nosilnicami — in nesrečnež se je znašel na operacijski mizi. In potem je narkoza upihala zavest življenja ...

Videl sem jih, ki so se branili, ki so hoteli raje umreti, ki so branili svoje ude do skrajnosti, ... ki so plakali kakor dete ... zaman! Zaman ..., zdravnik je vedel, kaj je njegova dolžnost.

Ko so se budili iz težkega sna narkoze in ko so iskajoče oči našle le krvavo obvezo tam, kjer je bila prej roka ali noga, stegno ali pest, koliko divjega obupa sem takrat videl žgati oči nesrečnikov ... Da sem slikar, bi vam naslikal pretresujočo sliko geste, s katero hoče strgati nesrečnež obvezo z amputiranega uda, da izkrvavi, predno se pokaže pohabljen pred svojo soprogo, pred svojo nevesto, svojo ljubico. Groze polni so bili oni trenotki.

Ali naj opisujem nadalje vse one momente, ki so sledili resignaciji, udanosti v neizpremenljivo?! Zakaj še enkrat vzbujati vse one strahote, ki so jih pretrpeli oni nesrečneži, ki so največ dali, največ izgubili. Vsak je dobil protezo, da suho povem — in šel je domov, če ga še niso celo pridržali v kaki zakotni bolnici, da bi ne zbujal doma bojazni onim, ki so šele imeli okusiti vse sladkosti vojne in se podati v nevarnost, da bodo čez nekaj tednov taki kot on — pohabljeni za vse življenje.

* * *

V Ljubljani se shajajo te dni zastopniki invalidov. V Ljubljani se vrši internacionalni invalidski kongres. Zastopniki vseh onih nesrečnežev, ki so največ dali, se shajajo, da se posvetujejo, kako naj v skupnem sodelovanju omilijo življenje nesrečnežem, kolikor največ mogoče. Da se pogovore o poteh k enemu edinemu cilju, vrniti one, ki jih je svetovna vojna vrgla iz družbe zdravih ljudi, zopet nazaj v človeško družbo, kot enakovredne, enako cenjene — iz lastne moči.

Naša država na tem polju ni zadnja. Mnogo se je storilo v tem oziru, mnogo se je pomagalo našim invalidom — mnogo, mnogo pa je ostalo neizpolnjenega, kar je že bilo obljubljenega. Ne smemo zamolčati, da v času, ko je bil denar na razpolago za Orjuno, da v istem času ni bilo na razpolago denarja za invalide. Prišlo je celo tako daleč, da so morali invalidi zagroziti ob prihodu mednarodnih delegatov z javno demostracijo, če so hoteli dobiti od finančnega ministra najnujnejše, po zakonu jim pripadajoče podpore.

Ne bi bilo prav, ako bi ob priliki mednarodnega invalidskega kongresa v Ljubljani zatajili moža, ki je največ storil za naše invalide in takorekoč spravil vse invalidsko vprašanje v tir in ga v pravem tiru — kolikor je to bilo v njegovi moči — vzdržal do danes; ki je žrtvoval vse svoje moči samo enemu: rešiti in reševati, pomoči in pomagati onim, ki so največ dali, največ zgubili.

Dr. Jež je vodil takorekoč od vsega početka invalidsko delo v naši državi in samo njemu se imamo zahvaliti mi vsi, da danes na dan internacijonalnega invalidskega kongresa ne stojimo osramočeni pred delegati invalidov vseh narodov.

Pozdravljamo ga v Ljubljani v imenu vseh žrtvinov, katerim je vojna vzela največ in z njim vred pozdravljamo delegate vseh narodov nesrečnežev, ki so največ dali.

Z. F.

Arh. prof. Kregar Rado:

XXIV. Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu.

Zanimiva je ta razstava, ker vsebuje vse struje, od konzervativnega impresijonizma do najekstremnejšega izma. Na tej razstavi zastopa skoro vsak umetnik svojo smer. Skoro isti pojav, kot v politiki, ko hoče imeti že vsakdo svojo stranko.

Ta razstava tvori nekak zaključek v slovenski upodabljajoči umetnosti in to z ozirom na »zgodovinsko razstavo« na tehnični srednji šoli in »narodno galerijo« v Kresiji.

Vse skupaj tvorijo precej zaključen pregled celokupne slovenske upodabljajoče umetnosti. Na njih se more preštudirati cel njen razvoj, počenši pri stari cerkveni umetnosti Metzingerja, pa do ekstremnih bratov Kraljev, ki so skušali spraviti slovensko moderno umetnost s svojimi pristaši v polnotno drujo smer, se pa polagoma vračajo umirjeni nazaj na naravno srednjo pot umetniškega razvoja.

Večina umetnikov, ki so razstavili na tej razstavi je znanih že iz prejšnjih razstav.

Štirinajst umetnikov je razstavilo skupno 129 del, Maksim Gaspari, Jakac Božidar, Jakopič Rihard, Kos Gojmir, Anton, Kralj Fran, Kralj Tone, Šaša Šantel, Vavpotič Bruno, Vavpotič Ivan, Zabukovec Toni, Zajec Ivan, Zupan Fran in Žagar Lojze, so imena po večini znana že iz prejšnjih razstav.

Najstarejši, to po letih, kot načinu umetniškega ustvarjanja in smeri, je g. Rihard Jakopič. O njem se je pisalo že nebroj kritik in člankov, njegova dela so kritizirali že vsi mogoči in nemogoči kritiki, od filozofa, profesorja, literata, pa do srednješolskega dijaka. Različne so bile te kritike, različna mnenja o njegovi umetnosti.

Jaz tu nočem pisati o njem in njegovih zaslugah, ampak o njegovih slikah, ki jih ima razstavljene. Največja slika je portret ge L. Poznam osebno gospo L., ali na tem portretu ne morem najti onega živega veselega temperamenta; tudi barvna kompozicija je povsem druga, kot jo je imel in jo še ima g. Jakopič na svojih pokrajinskih slikah. Barve so nekam umazane. Tudi risba ni eksaktna. Proporcija rok in glave je zgrešena. Glava v primeri z rokami prevelika. Desna roka, počivajoča na kolenu, zgleda kot zlomljena ali izpahnjena. Brezdvomno krasno in umetniško dovršene pa so njegove pokrajinski slike. Na pr. zimska pokrajina. Lesketanje solnčnih žarkov na sneženih poljanah in gričih je čudovito. Krasna harmonija prelivajočih se barv priča, da je Jakopič eden izmed naših najboljših pokrajinarjev. Njegovi topoli, čeprav nekoliko nesrečno odrezani, so v barvah krasni. Jesensko listje, trepeta v vetru nad njim modro jasno nebo, vse pa obito z toplo lučjo jesenskega popoldanskega solnca. Čudovita je slika »Dvorišče«. V zadnjih solnčnih žarkih žari v ozadju jesensko drevje, spredaj pa stoje že v mrak zavite hiše in gospodarska poslopja. Vse skupaj čudovito večerno razpoloženje. Izborno izražena zračna perspektiva in globina pokrajine.

Jakopič ne ljubi jasne rizbe ne kontur; za njega so le barve in luč, to ga zanima in to skuša podati. V tem gre često tako daleč, da gledalec le čuti ono pokrajino, katero je slikar videl oziroma hotel ustvariti. Lajiku je često vsled tega načina izražanja nerazumljiv.

Najbolj konzervativen v svoji tehniki in motivih je pač Gašpari. Vsi ga poznamo Kdor je enkrat videl njegovo delo, ga bo takoj ločil izmed tisoč drugih. V svojem izražanju je zelo primitiven. Njegova dela so več ali manj koloristične rizbe, kar pa absolutno ne moti. Motivi so izključno iz našega kmečkega življenja in ozko združeni z narodno pesmijo. Njegovi ljudje so okorni, kot je naš kmet okoren, gube trde, težke kakoršne so pač mogoče v irhovini in »telfelceigu« ter »kambriku«. V rizbi včasih nekoliko zariše. Na pr. »Od birme« hodi tamtič preveč razkoračeno, tu je zarisal njegovo levo nogo. Zanimiva je Svatba. Izboren tip tvori na njej godec z harmoniko. Nevesta drži robec nekoliko nerodno, zgleda kot bi jo boleli zobje. Slabo je izražena globina sobe. Miza med svati dela utis ozke deske. Kmečke mize pa so zelo široke. Dobro pa je podana nižina sobe; velik ženin sega skoro do stropa. Tudi v ostalem je tip kmečke izbe zelo dobro izražen.

Najboljši njegovi sliki sta »zima na gorah« in »grobar«. Obe uplivata zelo naravno in prepričevalno.

Ponesrečen je pa je motiv na njegovem tihožitju. Mrtvaška glava z avbo in majoliko ni motiv za Gasparija.

Zelo veliko slik ima Šaša Šantel. Po večini so motivi iz Ljubljane, ljubljanske okolice in zvonarne.

V njegovem ciklu »Stara Ljubljana« je najboljša Rožna ulica. Deževno, oblačno razpoloženje, ozka ulica St. Jakobskega okraja z raznobarvnimi hišami vse je naravno, znano domače. Zelo dober je tudi vhod v semenišče. Šantel je dober okvarelist. Njegove slike so ravno z ozirom na te stare ljubljanske motive važne in bi bilo umestno, da jih kupi muzej. Na njih se bo ohranil spomin na nekdanjo staro Ljubljano. Nekoliko dolgočasni so motivi iz Kvartne

Ekonomska obnova Srednje Evrope in interesi Italije.

V tržaškem »Piccolu« je objavil neki dr. A. Brunner dva znamenita članka o ekonomski obnovi Srednje Evrope in interesih Italije, ki zaslužita tudi našo pozornost. To vprašanje se pri nas premalo obravnava, posebno pa se zanemarja tozadevno javno mnenje naših sosednih držav in razprav v njihovem tisku. So pa to vendarle vprašanja, ki se neposredno tičejo naše države. Italijanske razprave pa nas morajo še posebno zanimati zategadelj, ker se sedij naenkrat pojavlja vprašanje restavracije nekakšne stare avstrijske države, ki naj v obliki razširjene male antante obsega Češkoslovaško, Poljsko, Ogrsko, Avstrijo, Jugoslavijo in Romunijo. Ni dvoma, da stremi mala antanta po nekakšni politični zvezi navedenih držav, ki naj se v teku časa izpopolni s tesnimi gospodarskimi in morebiti tudi carinskofinančnimi stiki. Zanimivo je pogledati, kako misli Italija o takih političnih načrtih. Moramo reči, da je italijanska politika bila v poslednjem času precej pasivna ter da jo je čuječnost male antante v zadevah Srednje Evrope znatno prehitela. Kar naenkrat je bila avstrijska kriza pred durmi, Italija, zbegana od velike nevarnosti, ki je pretila z naslonitvijo Avstrije na malo antanto, je hitro poklicala avstrijskega kancierja v Verono, po časopisju pa je raznesla vest o predstoječi carinskofinančni zvezi med Italijo in Avstrijo, ki je edina možna rešiti avstrijsko republiko pred polomom. Seveda so se temu nepremišljenemu koraku italijanskega zun. ministrstva uprli industrijski in finančni krogi Italije. Iz povsem tehtnega razloga: Učinek spojitve italijanske in avstrijske industrije je treba temeljito preštudirati, predno se ukrenejo tako dalekosežni koraki, kot sta novčna in carinska unija dveh držav! Koj po diplomatičnem sestanku v Veroni pa je italijanski uradni presbiro objavil razgovor bivšega ministra Nittija, katerega so ponatisnili vsi večji listi sosedne kraljevine. V tem razgovoru razvija Nitti temeljno misel, da je v eminentnem interesu držav srednje Evrope, kakor tudi severnih jadranskih pristanišč, torej Trsta in Reke, da osnujejo veliko unijo srednjeevropskih držav z Italijo na čelu. Lepo je pri tem naglašal interese Italije, posebno pa navedenih luk, ki so po njegovem mnenju obsojene na smrt, ako se ta srednjeevropski načrt ne uresniči. Ti dogodki in Nittijeva razprava so bili povod, da je »Piccolo« povprašal svojega sotrudnika dr. Brunnerja za prispevek. Preidimo torej k njegovim člankom!

Dr. Brunner uvaja čitatelja takoj v sredino vprašanja, predočujoč mu dalekosežnost predstoječe srednjeevropske krize, katero pa očividno pretira, ako trdi, da se Češkoslovaška in Jugoslavija smeta vzporediti z Avstrijo in njenimi finančnimi težkočami. Iz srednjeevropske krize po njegovem mnenju ni drugega izhoda kakor: 1. Ekonomska zveza, to je carinska in novčna skupnost med Avstrijo in Nemčijo; 2. Zveza med Češkoslovaško, Jugoslavijo, Avstrijo, Ogrsko, Poljsko in Romunijo. (Dr. Brunner povdarja, da bi taka gospodarska zveza prej ali slej zadobila tesno politično ozadje in da bi v resnici pomenila restavracijo bivše Avstro-Ogrske, proti kateri je Italija žrtvovala nad pol milijona svojih državljanov); 3. Zveza med srednjeevropskimi državami in Italijo; 4. Ohranitev sedanje gospodarske in politične samostojnosti avstr. države, kar pa je nemogoče, ker države ne bodo le na to, da vzdržujejo zavoženo avstrijsko gospodarstvo. prvo možnost ne bodo pristale zapadne velesile, na četrto pa je že odgovoril nedavno Lloyd George, ki je odklonil kredit Avstriji, ker so zapadne države že same dovolj obremenjene in ne more opravičiti nadaljnih bremen svojim državljanom. Ostajati dve srednji možnosti. Prvo zanika dr. Brunner, ker bi pomenila novo nevarnost za italijansko državo in narod, ki bi bila še strastnejša kakor stara avstroogrska. Preostaja samo še tretja, namreč zveza srednjeevropskih držav z Italijo na čelu. Za to kombinacijo navaja deloma utemeljene, deloma neosnovane razloge.

(Konec prih.)

Vprašanje narodnostnih manjšin.

Tudi naše časopisje je objavilo obširnejša poročila o zborovanju »Interparlamentarne Unije« na Dunaju v preteklem tednu. Posebno obširna so poročila o tožbah Nemcev, Lahov, Madžarov in Bolgarov o »zatiranju« njihovih manjšin v naši državi. In s čudovito resnostjo pobijajo grde laži in nesramnosti, ki so se razlegale v dunajskem parlamentu na ušesa zastopnikov vseh kulturnih narodov; in čudijo se, da so ugledni politiki velikih narodov resno upoštevali vse one lamentacije, ki so izvite iz trte in torej le ostudna potvora resnice. — »Slov. Narod« je pripomnil: »Ta komedija nas uči znova dve stvari, prvič, da Nemci, Madžari in Italijani niso prav nič izpremenili svojega mišljenja in da so ostali naši stari, nezprosni sovražniki, ki nam napovedujejo boj do skrajnosti, — drugič pa, **da brez inozemske propagande ne bomo mogli shajati, drugače nas bodo prehiteli.**«

Predvsem treba naglasiti, da na zborovanju ni bilo nikogar, ki bi bil našim brezvestnim tožnikom po zasluženju posvetil, da bi razmesaril njihove bajke o zatiranju njihovih manjšin ter dokazal z dejstvi in številkami, kako Nemci, Madžari in posebno Lahi brutalno zatirajo slovenske in hrvatske manjšine. — Tam je bilo pravo mesto za lekcije po zaslugi, ne pa naknadno javkanje in bevskanje po časopisju, ki ga ne čitajo tisti, katerim je vse to namenjeno. — Kako bi dobil n. pr. madžarski kričač po zobeh, ako bi takoj nekdo naših vstal in povedal, da ima 316.087 Madžarov pri nas: 141 ljudskih šol s 54.420 učencev in 803 učitelje, čistih Madžarov; dalje imajo: 5 gimnazij z 2040 učenci in 20 profesorji, — 3 trgovske šole s 540 učenci in 12 učitelji (Madžari!), — 11 meščanskih šol s 43 razredi, 1864 učenci in 51 učitelji. — Podobno so »tlačeni« pri nas Nemci! — Kako bi parlamentarci iz celega sveta debelo gledali, ako bi slišali na lastna ušesa tako sliko o našem »zatiranju« Madžarov in Nemcev, — in še bolj bi odprali usta, ko bi čuli, kako Nemci, Madžari in Lahi postopajo z našim narodom. Naj bi jim pokazali slike naših požganih Narodnih domov, demoliranih in uničenih bralnih društev, klavirjev itd., in končno slike o spomeniku s Krna ter o divjaštvu fašistov! Zakaj, vprašam, zakaj ni bilo nikogar, ki bi bil ono »komedijo« izpopolnil s tragedijo našega naroda v Italiji, Avstriji in Madžarski! — Javkanje po časopisju ne pomaga prav nič!

»Slobodna Tribuna« od 5. t. m. je prinesla v tem oziru umesten članek: **»Kad nećemo mi njih, tuže oni nas!«** — in pravi med drugim:

»Ali kaj koristi predbacivati Italiji, da ona zdaj zaradi 2—3 tisoč zelo sumljivih soplemenjakov v Dalmaciji dviga proti nam tako strahovite obtožbe, ko naša vlada in ko stranke onih istih časopisov, ki se zdaj toliko jeze na Italijo, nikdar in nikjer niso doslej niti poskušali, da spravijo pred vse forume mednarodne kontrole one strahovite činjenice, ki obtožujejo Italijo pred zgodovino in pred civilizacijo. Oni niso, iz nekakih tobožnih diplomatskih in zavezniških obzirov, podali obtožbe pred onimi forumi, na katere se more in mora v takih rečeh obrniti: zahtevati zadoščenje in povračila za vse zločine, katere so počenjali s požiganjem Narodnih domov, šol, hiš, vasi po Trstu, Istri in Goriški, za uničenje imovine tolikih naših ljudi, za pregnanstvo tolikih delavcev, duhovnikov, učiteljev, uglednih mož, za junaštva D' Annunzijeva in njegovih zločinov na Reki in v okolici.

Povsem je jasno, da ko smo mi ostali na vse te strahote v diplomatskih rokovicah in zapali do vratu z nekimi diplomatskimi oziri, — da se nam uradna Italija roga in pošilja baš svoje fašiste, da oni pred svetom nas obtožujejo za tlačitelje narodnih manjšin.

Ko mi nimamo toliko poguma, da se dvignemo v obrambo naših 600.000 sužnjev izropanih, pobijanih in popaljenih, je povsem umevno, ako se Italija osmeljuje, da se za svojih 2—3 tisočev v pavolo povitih polusoplemenjakov v Dalmaciji čuti oškodovano in zahteva zadoščenja.«

Zelo naivna je opazka »S. N.«, da brez inozemske propagande ne bomo mogli shajati, **drugače nas bodo prehiteli!** — Kje so že pred nami! Kako pridno deluje ves aparat naših sovražnikov v tujini, koliko ogromnih svot vse to delo stane in — kako davno so nas že prehiteli! Kaj smo mi doslej storili? Skoro nič! In ako pošljejo iz Beograda koga v tujino, da bi deloval tam za nas, se končno pokaže, da je bila to zopet le dobro plačana sinekura takemu sinčiču porodice, ki ni imel za svojo nalogo najmanjše sposobnostvi in dobre volje.

Obračamo se do gospoda pomožnega ministra dr. Rybaŕa, v katerega delokrog spada ravno izvrševanje mednarodnih pogodb in zadeva Društva narodov, da bi posvetil našemu manjšinskemu vprašanju vso svojo pozornost. — Manjšinsko delo je treba pametno organizovati in vlada mora imeti vsak hip pri rokah ves materijal, s katerim mora neoporečeno zavračati podobno kričanje, kakoršno se je razlegalo v dunajskem parlamentu na ušesa zastopnikov vseh kulturnih narodov.

A. G.

Hrvatsko vprašanje.

Spričo kongresa javnih delavcev, ki se vrši v nedeljo v Zagrebu je objavila zagrebška »Slobodna Tribuna« načelni članek o hrvatskem vprašanju, ki ga zaradi jasnosti in važnosti izvlečkoma ponatiskujemo:

Bili smo priče nedavne prošlosti, ko je dobri genij našega naroda privedel naša plemena do ujedinjenja in osvobojenja v narodni državi. To so bili časi, polni narodne energije uperjene proti sintezi in integraciji vseh naših plemen pod znamenjem jugoslovanstva, pod znamenjem obče težnje po edinstvenosti. To je bila dobra zvezda našega naroda, ki se je v času najživahnejšega ustvarjanja države pojavila na našem modrem nebu. Dolžnost je bila čuvati to duševno razpoloženje, da sam tok prirodnih dogodkov usmeri vse sile naših plemen proti cilju integracije, in sicer v nacijonalnem, socijalnem, kulturnem in ekonomskem pravcu. Dolžnost je bila, da se skrbno čuva vse ono, kar spaja, toda odkloni vse ono, kar razdvaja. eno besedo: dolžnost je bila, da se zadovolji zahtevam prirodne zakonitosti in pomaga procesu narodne sinteze, ne pa izziva kakršnokoli misel na nasilje. Moralo se je vedeti, da je vsako pleme ali narod, ki je ječal stoletja v oklepu tuje državne strukture, v posesti individualnih svojstev, ki si jih je priboril v kruti borbi za ohranitev svoje narodne osebnosti, svojega narodnega značaja, svoje narodne duše. Ta, v težki borbi za obstanek, pridobljena svojstva, so postala integralni del narodnega duha, ki vidi več ali manj zavestno v njih znake svoje samostalnosti v vsakem oziru.«

»Ta temeljna dejstva življenja in razvoja posameznega plemena ali naroda se mora vedno upoštevati, kadar se hoče presoditi kako gibanje pokret ali težnjo njegovega političnega življenja. «

»Toda priče smo političnih metod katere so uporabljali nekatere stranke in upravni činitelji in ki so s svojim nasilnim značajem v najkrajšem času do temelja uničile vse duševno razpoloženje naših plemen za narodno integracijo; priče smo brezobzirnih ukrepov, izhajajočih od posameznikov z namenom, da se »krotijo« cela plemena, celi deli naroda, dasi bi si bil moral ta urediti svoj dom in državo sporazumno in brez majorizacije; priče smo nasilnega režima, ki ga vzdržujejo posamezniki, ki nimajo niti pojma o zahtevah prirodne zakonitosti v socijalnem življenju državne zajednice.«

»Ako s tega stališča motrimo vedno očitnejše stremljenje Hrvatov da se grupirajo in združijo politično in ekonomsko najtesnejše, — ne vidimo v tej težnji nečesa, kar bi se moralo samo po sebi izpostaviti nasilju v kakršnikoli obliki. Nasprotno vidimo v tem zbiranju — dasi je zlo s stališča občega razvoja in napredka našega celega naroda — nezaželjeno, toda prirodno posledico in reakcijo živega narodnega telesa hrvatskega plemena na izigravanje načela ravnopravnosti, s katerim se edino da dograditi naše narodno in državno ujedinjenje.«

»Vse to je predpogoj iskrenega nezakulisnega sporazuma, ki mora čim prej nastopiti, ako se zavestno ne želi, da ves naš narodni napredek zaide na krive in lažne poti.«

Politične vesti

Kongres javnih delavcev.

Sklicuje se za nedeljo v Zagreb. Pričakovati je največjo udeležbo s strani onih, ki se ne strinjajo z današnjim režimom v državi. Pribičevićeva skupina v demokratskem parlamentarnem zastopstvu motri priprave za kongres z veliko nervoznostjo. Toliko bolj, ker se kongresa udeleži tudi predsednik demokratskega kluba Davidović v družbi s številnimi demokratskimi poslanci. Odpor proti Pribičeviću je vedno hujši. Vsi treznejši demokrati se zavedajo, da pod nobenim pogojem ne morejo več podpirati katastrofalne Pribičevićeve politike. Vprašanje časa, ali celo samo nekaj dni je, da velika večina demokratskih zastopnikov prelomi s preteklostjo in se odloči za spremembo političnega kurza v državi, ki bo predvsem stremel za sporazumom Srbov s Hrvati. Pričičević- Žerjavove centraliste vse zapušča. Avtonomistično gibanje dobiva večino. Revizija ustave je na vidiku.

Splitska „Nova Doba“ o zagrebškem kongresu.

Splitska »Nova Doba« piše o zagebškem kongresu javnih delavcev med drugim tudi sledeče:

V Zagreb ljudje ne gredo z občutkom, da bodo pridobili za sebe vso državo, da bodo morda preobrnili državo, toda gredo z občutkom, da bi bilo veliko zlo, če bi njihova akcija ne uspela.

To je akcija idealistično mislečih ljudi. V politiki — se pravi — da ni potreba biti idealist, da je treba biti praktičen. Toda to velja le za trenotne uspehe, ki so vezani na trenotne razmere. Ako pa se hoče doseči nekaj večjega in jačjega, potem je treba mnogo idealizma, treba navdušenja in ognja, ker je potrebno, da se podvzame včasih tudi ono, kar po realnem računanju izgleda neizvedljivo in nemogoče.

Da je malo Srbijo v njenih nadčloveških borbah vodilo hladno računanje, da ne bi bilo navdušenja in idealizma — stokrat bi ji upadla junaška krila. Da bi tudi na tej strani Drine ne bilo navdušenja in idealizma, bi ne bilo niti nikake vere v osloboditev in ujedinjenje.

Če bi ne bilo idealizma, ne bi bilo niti danes v težkih razmerah, v katerih živimo, tako vedrega optimizma, s katerim gleda množica naših javnih delavcev v narodno bodočnost.

In ta optimizem je glavni moment ki vodi ljudi v Zagreb. Oni verujejo, da se naša država kljub vsem težkočam in oviram nikdar ne bo razbila, toda boli jih, če vidijo, da se s katerekoli strani — »per defectum« ali »per excessum« — to razbitje želi.

Kaj da bo kongres prinesel, tega se danes še ne da reči, toda na vsak način je potrebno, da se ne ostane samo pri konstatacijah, temveč poseči se mora tudi v prakso.

Na sestanku v Ilidžah se je ugotovilo, da »leži za sedanje splošno nezadovoljstvo in težko stanje v državi, poleg v slabi upravi, glavni vzrok v skrajnostih, ki prevladujejo v režimu in večjem delu hrvatske opozicije.«

Običajno se imenuje to pri nas »hrvatsko vprašanje«, a pravzaprav to ni hrvatsko, temveč splošno jugoslovansko vprašanje, ki se tiče i Srbov, i Hrvatov i Slovencev. Od čisto upravnega in gospodarsko-socijalnega vprašanja se je napravilo politično vprašanje, katero niti ne obstoji, niti ne more obstojati kot tako, toda tudi v stanju, kot obstoji, je za nas porazno.

II. Ljubljanski velesejm

od 2. do 11. septembra 1922.

Včerajšnji dan, kot prvi brez dežja, je privabil nepričakovane množice na razstavni prostor. Poset že danes daleč presega onega prvega ljubljanskega sejma. Na sejmišču je bilo živo, kakor v čebelnjaku, predvsem se je opažalo občinstvo z dežele. Pa tudi trgovski krogi so bili številno zastopani, posebno oni iz bližnje, pa tudi dalnje okolice, ki računajo na uravnovešenje cen pred zaključkom velesejma. Za stroge kupčije praznik ni bil ravno najbolj prikladen, tembolj pa je služil splošni gospodarski reklami, očarujoč občo radovednost posetnikov. Veliko teh se je izrazilo, da bodo v nedeljo znova posetili velesejem, ki se z enim samim obiskom nikakor ne da razgledati. Posebno živahno je bilo na razstavišču popoldne, ko se je po razstavišču razlegla godba Dravske divizije. Po paviljonih je bila gnječa, da se ni moglo preriti.

Razne zanimivosti.

Tekom včerajšnjega dne je posetil velesejem minister Pucelj, ki se je o celi prireditvi izrazil zelo laskavo. Posebno ugodno je učinkovala njegova izjava, da ima ljubljanski velesejem vsled svoje popolne razstavne organizacije ogromnega slovenskega industrijskega in obrtnega napredka tudi nacionalnopolitično ozadje: bratje Srbi lahko vidijo, da Slovenci tudi nekaj veljajo, da z industrijo, obrtjo in občim gospodarskim delom nismo ravno zadnji v državi.

Tekom dneva sta velesejem posetila tudi oficijelni zastopnik praške občine František Fencel in pa tajnik praške trgovske zbornice dr. Jan Ebert. Paviljon češkoslovaške republike se jima je zdel precej skromen. Velesejem sta obiskala tudi predsednik in tajnik beograjskega saveza industrijalaca. Ogled paviljonov in vzorcev, osobito industrijskih ju je očaral. Tekom današnjega dne obišče velesejem minister za socijalno politiko dr. Žerjav, ki je bil na dan otvoritve zadržan. Njegovemu posetu pripisujejo posebno važnost, ker so se merodajni krogi odločili, da korenito iztrebijo šikaniranje in nedostatke slovenskih carinarnic. Predsednik ljubljanskega velesejma g. Bonač se je odpeljal na Bled, da prisostvuje kmečkemu taboru in zainteresira ministra Pucelja za ustanovo ljubljanskega velesejma.

Tekom včerajšnjega dne je sejmišče obiskalo okoli 25.000 ljudi, kar pomeni rekord. Na razstavnem prostoru so se pojavili tudi udeležniki ravnokar v Ljubljani zborujočega profesorskega kongresa. Velesejem se pod nobenimi pogoji ne bo podaljšal. Blago je po večini že tu, edino zagrebška tvrdka Ferrum še ni prejela svojih vzorcev, kar pa gre na rovaš spedicijske firme Schenker, ki je blago dirigirala preko Milana in Italije, mesto preko Avstrije in Jesenic po direktni poti. Zagrebške »Novosti« pišejo v sicer laskavem poročilu o ljubljanskem velesejmu, da pravi kupci doslej še niso prispeli. Temu nasproti se ugotavlja, da se je do petka zjutraj prijavilo pri stanovanjskem uradu nič manj kot 12.000 kupcev iz vseh krajev države, Bolgarije, Grčije, Turčije, Soluna in iz zapadne Evrope. To število se nanaša na oficijelno znane tujce. Veliko pa je tudi število takih kupcev, ki so pod roko sklepali kupčije s tvrdkami, s katerimi stoje v zvezi še od lanskega velesejma. V Ljubljano je prispel iz Aleksandrije zastopnik tvrdke A. G. Gumei, ki je mimogrede posetil tudi tržaški mednarodni sejem. Povedal je, da je v Trstu od inostranskih tvrdk razstavilo vsega skupaj po ena nemška, tri avstrijske, ena madžarska, ostanek pa same italijanske tvrdke, tako da se tržaški velesejem z vso upravičenostjo sme imenovati izključno nacijonalno prireditev. Kupcev pa še celo ni nobenih. Fiasko je popoln. Ljubljanski velesejem pa je aleksandrijskega zastopnika naravnost oduševil.

Uran - Parfumerija oddelek I št. 399.

Vsak obiskovalec sejma takoj postane pozoren na ta mali okusni paviljon, tako da se vsakdo ustavi in divi umetniški dekoraciji paviljona. Pozornost zbujajo razni kosmetični tuzemski in inozemski preparati. — Najbolj pada v oči damska krema Zoraida, pasta (milo) Ifigenija, lilijina mlečna krema. Te divne učinkujoče stvari so v kratkem očarale krasni spol, vsak dan dobiva g. Uran velike pohvale, ker je na polju moderne kozmetike pravi pravcati veščak in ker vsakemu kupcu da ono, kar potrebuje za obraz in za negovanje in ohranjenje telesnih čarov. Ta mlada, pred kratkim še neznana tvrdka, je v zadnjem času postala zelo znana in zelo priljubljena, tako da ni vLjubljani, niti zunaj Ljubljane boljšega človeka, ki ne bi s posebnim zanimanjem šel mimo izložbe na Mestnem trgu št. 11. Kako pa tudi ne! Gosp. Uran je z vsakim kupcem izredno ljubeznjiv, sam če vsakemu postreči, mimo njegovega veščega česa ne gre nihče , da ne bi dobil to kar potrebuje njegov obraz. Ako ima kupec suho kožo, dobi kaj drugega kot oni, ki ima mastno. S tako postrežbo je tvrdka prišla do velikega renomeja. Pa tudi to je zanjo največje priporočilo, da kadar gre odlična dama mimo paviljona št. 399 na velesejmu, da vsklikne, ko opazi znane priljubljene predmete: »Ah, to je Zoraida, to je ona divna učinkovita Zoraida!«

Minimax.

Ljubljanski vzorčni sejem je zavarovan proti požaru z »Minimax« ročnimi gasilniki, ki so svetovnoznani in priznano najboljši. Gasilniki so razstavljeni na velesejmu v lastnem paviljonu in v paviljonu anončnega zavoda Drago Beseljak, Paviljon E 94.

Konzervne tovarne.

Poleg konzervne tovarne na Vrhniki, ima tudi g. Andretto na Viču konzervno tovarno.

+ **Slaba vinska letina na Madžarskem.** Po poročilih iz Madžarske bo letos vinska letina na Madžarskem radi prevelike suše mnogo slabša od lanske.

Dnevne vesti.

= *Glavna skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda«* se vrši v nedeljo, dne 10. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani ljubljanskega Narodnega doma in ne v »Kazini«, kakor je bilo prvotno objavljeno. Delovanje »Družbe sv. Cirila in Metoda« postaja z vsakim dnem bolj potrebno in bi ne smel v njenih vrstah manjkati noben naš zaveden človek. Svojega delovanja »Družba« ne more obešati na veliki zvon iz lahko razumljivih vzrokov. Res pa je, da se nahaja »Družba« v zelo težavnem položaju in je zadnji čas, da li priskočimo vsi na pomoč. Nekdanja požrtvovalnost za našo šolsko družbo mora zopet povsod oživeti, kjer je tekom vojne in po vojni popustila. Zato kličemo vsem našim starim brambovcem: Udeležite se glavne skupščine! — Istega dne se vrši ob pol 9. uri dopoldne zaupno zborovanje po § 2 društv. zak. v Družb. pisarni za delegate in pokrovitelje.

— *Nižji javni nameščenci in pričetek šolskega leta.* Iz krogov nižjih javnih nameščencev smo prejeli v zadnjem času toliko pritožb o neznosnem stanju, v katerem se ti reveži nahajajo, da je izključeno, vse priobčiti. Iz večine teh dopisov veje strah pred — začetkom šolskega leta. Nižji javni nameščenec že sedaj ni mogel živeti, »premožnejši« so imeli mogoče sedmega ali osmega v mesecu še par para v žepu. Zato upravičeno s strahom pričakujejo šolskega leta. Treba bo za deco knjig, šolskih potrebščin itd. — že za to bi bili potrebni najmanj dve sedanji plači. — Kaj pa zimska obleka za otroke, obutev? Na sebe tak revež že ne sme več misliti. Zato se ni čuditi, da se vedno ponovno izražajo prošnje za podpore, nekateri so predlagali tudi, da bi se prosilo narodne dame, da započno kako akcijo v korist šoloobveznih otrok obubožanih nižjih javnih nameščencev, kar bi bilo pri današnjih razmerah vsekakor na mestu. Nižji javni nameščenci bi sami podvzeli tako akcijo, toda višje oblasti jim tega ne bi dovolile. Iz vseh teh dopisov in prošenj govori obup propadajočega. Skrajni čas je že, da pokliczni faktorji kaj ukrenejo tudi z dejanji in ne samo z besedami, kajti položaj nižjih javnih ameščencev je tako žalosten, da je beseda beda zanj premila!

— *Glasbena Matica v Ljubljani.* Ravnateljstvo konservatorija Glasbene Matice v Ljubljni vljudno prosi vse gojence in gojenke, ki nameravajo v šolskem letu 1922-23 obiskovati na konservatoriju pouk solopetja, da se vpišejo do vštetega 12. t. m. Na pozneje vstopivše gojence se bo moglo ozirati le v tem slučaju, ako bo še kaj prostora v urniku na razpolago.

— *Seznam industrijskih in večjih obrtnih podjetij* v okraju trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je izšel v novi, pomnoženi in izpopolnjeni izdaji. Prikladna knjižica je sestavljena po strokah v abecednem redu in obsega 80 tiskanih strani. Dobi se pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani po 10 Din za tiskovne stroške in 30 par za poštnino. Denar je poslati v naprej.

— *Razglas glede ukinjenja odborov* za promet z devizami in valutami do 3. sept. je priobčen v »Uradnem listu« št. 92.

— *Pobeg od doma.* V Dobravi pri Borovljah je pobegnil od doma 14-letni, v Celovcu rojeni Jurij Grill.

— *Vljuden tat.* Petinšestdesetletni Sebastjan Skala je šel pred par dnevi po ulici Giuseppe Mazini v Trstu. Ko je dospel v bližino »Banke Commercijale Triestina« mu je noga spolzela na olupku in je padel. Tedaj je priskočil k njemu neki mladenič in ga dvignil. Mož se mu je zahvalil za vljudnost in nato nadaljeval svojo pot. Med potjo je hotel pogledati na uro. Toda ni se malo začudil, ko je opazil, da nima ne ure, ne verižice. Oboje mu je izmaknil vljudni gospodič.

— *Obsodba predrznega tatu.* Svoj čas smo že poročali o pretkanem že večkrat kaznovanem tatu Francetu Grahu, ki se je meseca julija t. l. prikradel ponoči v spalnico gostilničarja Koreza pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Četudi je lezel zelo previdno pod posteljo, vendar je gostilničarjeva žena začutila v spanju lahno šumenje, ki jo je zdramilo. Zbudila je svojega moža, češ, naj gre pogledat, če se ni prikradel kak tat v hišo. Mož vstane, prižge luč in gre pregledavat po drugih sobah. Tedaj pa Grah bliskovo skoči izpod postelje in zagrozi gostilničarki, da jo bo ubil, ako se oglasi. Nato zgrabi na mizi ležečo zlato uro z verižico, skoči skozi okno in izgine v temi. Toda tat se ni dogo veselil svoje sreče. V svoji predrznosti je kmalu nato poskusil krasti v neki drugi hiši, tam pa so ga zalotili in prijeli orožniki. V sredo je bil pred mariborskim sodiščem obsojen na 14 mesecev težke ječe.

— *Nemci napeljujejo podzemske brzojavne kable.* »Journal des debats» piše: Često se človek vpraša, kam gre in gine nemški denar. Nemci neprestano kažejo na svojo bedo, da bi jim ne trebalo izpolniti svojih dolžnosti. Medtem pa iznova grade svoje trgovske ladje, delajo velike prekope in širijo posebno brzojavne in telefonske podzemske kable. Kar se je vojna končala, kar je Alzaška postala zopet francoska, se baje na Francoskem bavijo z načrtom spojiti Paris s Strasburgom s podzemskim kablom. Doslej se pa z delom še ni pričelo. Zgodi se, da je treba čakati na telefonsko zvezo šest do osem ur. Isti list se boji, da bi se kmalu ne reklo, da je Alzaško-Lotrinsko bolje spojena z Berlinom kakor pa s Parizom. Pač nepotrebno je opozarjati na politično, vojaško in gospodarsko važnost takega spoja. — S polaganjem podzemskega kabla so pričeli Nemci l. 1912., ko je podjetje Siemens in Halske izvršilo progo Berlin-Magdeburg. Uspeh je bil tak, da je ravnateljstvo cesarskih pošt sklenilo, podaljšati zvezo do Rena. V začetku vojne so bili kabli položeni v razdalji 300 km in Hanoveransko je bilo zvezano z Berlinom. Po vojni se je pričelo z delom v aprilu 1920 l. in odslej se neprestano dalje dela. Tako se je dosegel spoj z Dorfmundom, Düsseldorfom in Kolinom. Kabla pa ne zakopavajo kar tako v zemljo, ampak ga vlagajo v cementne kanale. Vsakih 170 m spajajo verifikacijske odprtine kanal z zemskim površjem. Vsakih 1700 m je pa najti Pupinove indukcijske cevke. Kabel gre ob glavni cesti, zdaj na levi, zdaj na desni strani, kjer je pač pot za pešce.

— **Nova vrsta reklame.** Zadnji letni sejm v Plznu je bil nenavadno živahen. Raznih stojnic na Trgu republike je bilo toliko, da si videl stojnice celo na hodniku imenovanega trga. Največjo pozornost je zbujala stojnca, v kateri je prodajalec ponujal za 5 čK paketek čokolade in mnogo drugih dobrih reči za Francka, Tončka, za Julko in Anico itd., h kateremu je pridal za nameček čisto nov stokronski bankovec seveda — avstrijski. Da si pri tem slišal več primernih dovtipov, je pač samo ob sebi umljivo.

— **Pazite na tuj denar!** Začetkom januarja t. l. je prišel k bratoma Jakobu in Francu Švigilju v Zavrh neki Anton Bogataj in jima ponujal v nakup tisočlirske bankovce. Brata sta se dala pregovoriti in vzela vsak po en bankovec ter plačala Bogataju vsak 9000 naših kron. Takoj drugi dan je šel eden bratov v Ljubljano v Jadransko banko, da bi izmenjal denar, toda tam so mu povedali, da sta bankovca ponarejena. Pozneje se je orožnikom v Hotederšici posrečilo Bogataja aretirati in sedaj mu je deželno sodišče v Ljubljani prisodilo 6 mesecev ječe. Slepar je sicer prejel zasluženo kazen, toda brata Švigelj sta pa pri tem le oškodovana za težke denarje. Zato je treba pri tujem denarju največje previdnosti.

Ljubljana.

= *S čebelarske razstave* dobivamo pritožbe, da je razloženih v namen prodaje cela kopa nemških knjig in brošur, a razum Janševe prestave niti enega slov. dela. Celo prav navadni reklamski spisi v nemščini se vsiljujejo ljudem. Mi samo konstatiramo ta čudna dejstva in se nadejamo, da bodo slovensko čuteči čebelarji napravili v svojem društvu red.

= *Na velesejmu* je bilo najdeno dvoje rokavic, 1 dežnik in ena damska torbica, v kateri je bilo nekaj denarja in dve legitimaciji. Najdeni predmeti se dobe v centralni blagajni velesejmskega urada.

= *Ker je ponarejal poselsko knjižico.* Ljubljanska policijska direkcija je svoj čas prepovedala Leopoldu Zupančiču bivanje v Ljubljani. Zupančič pa se na to ni mnogo oziral in je bil še celo toliko predrzen, da si je v mestu najel stanovanje. Toda policija, ki ima dober nos, ga je kmalu zavohala in aretirala. Pri ti priliki se je tudi ugotovilo, da je Zupančič v poselski knjižici ponaredil svoje rojstno leto. Radi te nepostavnosti ga je deželno sodišče obsodilo na 4 mesece ječe.

= *Policijske vesti.* Ignaciju Grbicu iz Kolodvorske ulice 34 je dne 3. t. m. od gostilne »Figovec« do doma na nepojasnjen način izginila zlata ura z dvojnim pokrovom in zlata masivna verižica z obeskom, v vrednosti 15.000 kron. — V noči od 3. na 4. t. m. sta bili pri gradu na Kodeljevem ukradeni iz nezaklenjene šupe dve veliki vozni plahti, vredni 1000 Din. — V noči od 1. na 2. t. m. se je izgubil, ali pa je bil ukraden v Streliški ulici posestniku Francu Rugelju konj, temnordeč, na čelu in nad kopitom zadnje noge ima belo liso. Vreden je 9000 kron.

Maribor.

Otvoritev sezone Narodnega gledališča v Mariboru danes v soboto, dne 9. sept. 1922 Uprava: dr. Radovan Brenčič, upravnik in vodja opere: Valo Bratina, artistični ravnatelj: Joško Kovič, tajnik; prof. Viktor Cotič, scenograf. — Umetniško osobje: Dame: Bukšekova, Gajeva, Koejeva, Kraljeva, Lubejeva, Petkova, Repovševa, Savinova, Šuštrjeva, Testenova. — Gospodje: Arhipov, Balin, Bratina, Grom, Harastovič, Janko, Jerman, Kopač, Kosič, Kovič, Mikulič, Rasberger, Rumpel, Tepavac, Tomašič. — Režiserji: Bratina, Kovič, Tepavac — dramski; Rumpel — operni; Rasberer — operetni. — Kapelniki: Parma, Plecity, Vogrič. — Inšpicijenta: Kopač, Kovič. — Dvajset oseb stalnega zbora. — Poseben gedališki orkester vojaške godbe. — Repertoarni načrt: Drama: Andrejev: Dnevi našega življenja, Arcibašev: Ljubosumnje, Baucki: Težke ribe. Balzac: Mercadet. Bracco: Prava ljubezen. Cankar: Hlapci. Gogolj: Revizor. Gorki: Otroci solnca. Hasenclever: Onstran življenja. Ibsen: Rosmersholm. Kvapil: Oblaki, Moliere: George Dandin. Namišljeni bolnik. Nušič: Običan čovek, Petrovič: Duša, Pljusak. Sardou: Cypriene. Soribe: Kozarec vode. Strindberg: V Damask. Shakespeare: Komedija zmešnjav. Othello. Shaw: Candida. Schmidtbonn: Žrtev. Schönherr: Satan v ženski. Thoma: Lokalna železnica. Zagorka: Jalnuševčani. Zola: Ubijač. — Opera, opereta in pantomina: Albini: Baron Trenk. Gounod: Faust. Ipavec: Možiček. Lehar: Škrjančkov gaj... Lortzing: Car in tesar. Nedbal: Poljska kri. Nicolai: Vesele žene windsorske. Oberleitner: Zveličar. Offenbach: Hoffmannove pripovedke. Lepa Helena. Ostero: Krst pri Savici. Parma: Nečak. Urh, zadnji grof celjski. Puccini: Madame Butterfly. Sidney-Jones: Geisha. Smetana: Prodana nevesta. Strauss: Cigan baron. Thomas: Mignon. Verdi: Traviata. — Iz pričujočega seznama se bodo črpala dela za tekočo sezono. — Abonnement: Za sezono 1922-1923 sta otvorjena dva abonnementa A in B na 20 dramskih in 10 glasbenih (skupno 30) predstav.

Državna dvorazredna trgovska šola v Mariboru. Ponavljalni in naknadni izpiti se pričnó v pondeljek 11. sept. ob 8. uri. V sredo 13. septembra se vrši vpisovanje v drugi letnik od 8. do 10. ure. V prvi letnik ni možno več sprejeti nobenega učenca ali učenke. V četrtek 14. 9. je ob osmih otvoritvena služba božja. Nato se zbero učenci in učenke v svojih razredih, da se jim prečita discipl. red in naznani urnik. Dne 15. septembra se prične ob 8. uri redni pouk. Imena učencev in učenk, sprejetih v prvi letnik, bodo objavljena v pondeljek 11. septembra na razglasni deski v šolskem poslopju (Cafova ulica štev. 9).

Razpuščena društva. »Društvo »Slovenska Straža, podružnica v Mariboru«, Verein für Kinderschutz und Jugendfürsorge für die Stadtgemeinden des Bezirkes Marburg« in »Slovensko društvo v Mariboru« so razpuščena, ker že več let ne delujejo in ker vsled nezadostnega števila članov nimajo pogojev za pravni obstoj.

Celje.

Seja celjskega občinskega sveta dne 4. septembra. Župan je otvoril ob 18. uri občinsko sejo in konštatiral sklepčnost. Zapisnik zadnje seje se je odobril. Župan je v začetku odgovoril na razne interpelacije. — Seje občinskega sveta se bodo odzdaj vršile vsakih 14 dni. — Vsled naraščajoče draginje so se uredile plače magistratnim uradnikom. Z novimi draginjskimi dokladami so se zvišale plače za približno 27%. Mestne finance so se obremenile s tem zopet za 36.000 K več. Nove povišane plače veljajo od 1. maja t. l. V bodoče se morajo plače uradništvu vedno pravočasno regulirati. Zato se sestavi posebna komisija, ki bo vsake tri mesece določala v koliko so cene narasle oziroma padle. Mestnim vpokojencem se uravna pokojnina od 1. julija dalje. Povišajo se tudi plače mestnim hlapcem. — Definitivno se nastavi pisarniški pomočnik Wagner. — Razpiše se mesto upravitelja mestne klavnice. — Izvršle so se nekatere spremembe v odsekih. — Na obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani se napravi prošnja, da bi vlak, ki vozi zjutraj ob 5.50 iz Zidanega mosta v Ljubljano, vozil iz Celja ter se vrnil iz Ljubljane v Celje ne samo do Zidanega mosta. — Razpravljalo se je dalje o mestnem kinu. Sklenilo se je prirejati z mestnim kinoaparatom izven gledališča kinopredstave ter se sklene za to najeti večjo dvorano. — Javni knjižnici ženskega društva se sklene dati potrebni lokal, čim bo isti na razpolago. — Nabavili se bodo potrebni medikamenti in obvezila za šole. — Kot šolski zdravnik se nastavi mestni fizik. — Parcelacija Jožefovega hriba se odkloni. Sklene se zemljišče porabiti svoječasno za stavbo vil. Naroči se vsled tega mestnemu uradu, da preskrbi po veščaku natančen stavbni načrt. — Rešijo se še nekatere druge stavbne zadeve. — Sklenilo se je tvrdkam Rakusch, Kürbisch ter tvornici za poljedelske stroje in livarni v Celju prodati nekatere parcele na Spodnjem Lanovžu, na katerih bodo te tvrdke postavile nove tvornice. — Kapucinski most se bo popravil. Celokupna popravila bodo znašala 760.000 K. Okr. zastop prispeva k temu polovico. Obrnilo se bo za prispevek še na okol. občino in državo. Kljub tem popravilom se bo pripravljala stavba novega mostu. — Najelo se bo pri celjskih denarnih zavodih posojilo 8 milijonov za zgradbo mestne stanovanjske hiše. Materijal za stavbo se bo takoj nabavil pri bližnjih tvrdkah, ki bodo stavile najnižje ponudbe. Izvedba sklepa se prepusti gospodarskemu odseku. Seja se je končala ob pol 24. uri.

Mestna občina namerava kupiti Rakuschevo skladišče na kralja Petra cesti in ga preurediti v stanovanja.

15letnica »Kluba slov. naprednih akademikov v Celju«. V četrtek 7. t. m. je »Klub napr. akademikov v Celju« slavil 15letnico svojega obstoja. Ob 10. uri dopoldne se je v Narodnem domu vršilo slavnostno zborovanje, katerega je otvoril klubov predsednik M. Roš. Odposlala se je kralju Aleksandru udanostna brzojavka. Podal je nato zgodovino 15letnega klubovega delovanja na narodnem, prosvetnem in kulturnem polju. Govorili so še predsednik »Triglava« v Zagrebu Černej, v imenu ljubljanske podružnice »Triglava« Mejak, J. N. A. D. »Jadran« v Ljubljani med. Premrov, za Udruženje jug. akad. iz anektirane Primorske tehn. Korošic, za mariborske akademike Brolih, ptujske Zupančič. Kot zadnji je govoril še starešina sodnik g. Artur Mrevlje ter slavil intenzivno klubovo delo. Slavnostno zborovanje je bilo nato zaključeno. — Zvečer se je v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma vršila dobro uspela ljudska slavnost v krasno dekoriranih prostorih. Spored slavnosti je bil krasen in zabava ob zvokih mariborske vojaške godbe izborna.

Pirotehnično obrt namerava pričeti v Celju izvrševati g. J. Bovla. Mestna občina mu je dala za to v najem prostor za Sv. Jožefom.

Beračenje v mestu Celju. Ker je v našem mestu vedno dovolj beraške nadloge, se je v zadnji mestni obč. seji razpravljalo tudi o tem vprašanju. S tujimi berači bo odslej policija postopala po določbah zakona. Glede domačih ubožcev pa bo ubožni svet sestavil štatistiko o številu ubožcev in kolika svota bi bila potrebna za vzdrževanje teh ubožcev.

Primorje.

Akad. ferialno društvo »Adrija« v Gorici proslavi svojo 20-letnico dne 9. sept. 1922 z akademijo in plesom v dvorani »Trgovskega doma«.

Pokrajina.

Zagorje. Dne 29. avgusta t. l. smo imeli tu volitev občinskega starešinstva, ki so se je udeležili odborniki SLS, NSS, SSJ in »Obrtniško-gospodarske stranke«, recte JDS. Zanimanje za županski stolec pri sedanjih nesigurnih razmerah ni bilo veliko in tako je pripadlo to mesto tretji stranki — socijalnim demokratom. Ker so imeli sami pa le 6 glasov, so si izposodili za izvolitev župana od JDS — med katerimi se nahaja tudi zastopnik Trb. premog. družbe — 4 glasove in tako so si izvolili župana. V zahvalo so potem dali socijalni demokrati JDS svoje glasove pri volitvi obč. svetovalcev, tako da sta bila tudi 2 pristaša JDS izvoljena za občinska svetovalca. To se je zgodilo seveda vse slučajno, brez dogovora — kdor to verjame. In ako so pljunili socijalni demokrati na svojo rdečo zastavo, JDS pa na svojo narodno, ter se v bratski ljubezni zvezali. — Živela socijalistično - kapitalistična zveza!

Zagorje ob Savi. V skalovju pod vasjo Košica sta se ponesrečila dne 2. t. m. zvečer steklarski topilniški mojster Grčar Karl in njegov sin, ko sta šla iz Polšnika po strmi ozki poti v Zagorje. V temi sta padla čez skalovje v prepad, kjer sta obvisela za drevesom celo noč v dežju brez pomoči. Zjutraj so našli lovci sina lahko in očeta težko ranjenega na glavi. Zadnji je pri prevozu v deželno bolnico umrl. N. v m. p!

Velika skupščina družbe Sv. Cirila in Metoda

se vrši prihodnjo nedeljo, dne 10. septembra v Ljubljani. Upamo, da se bodo v nedeljo zbrali v naši beli Ljubljani v največjem številu odlični rodoljubi iz vseh krajev naše mile domovine ter tako pokazali, da vedo prej ko slej ceniti vzvišeno apostolsko delo naše najstarejše narodne obrambne družbe. Opažamo sicer, da se je zanimanje za družbo sv. Cirila in Metoda med Slovenci tu in tam žal nekoliko ohladilo, toda to ni prav. Res je sicer, da živimo dandanes v težkih razmerah, ko bijemo trd boj za vsakdanji kruh in pri tem za vse drugo več ali manj otopimo. Pa to ne sme biti. Le poglejmo naše narodne nasprotnike, ki životarijo po večini vsi v žalostnejših življenskih razmerah in vendar neprestano prežé, kje in kako bi nas potujčili in v ta namen vzdržujejo in plačujejo razna društva, s katerimi nas skušajo na vse mogoče načine pojaničariti. Toda njihova zlobna nakana se jim ne sme posrečiti. Zato nikakor ne smemo pozabiti na našo Ciril in Metodovo družbo in nedeljsko zborovanje naj bo veličasten manifest naše narodne misli, kjer si bomo nanovo obljubili vsestransko podpirati to prekoristno družbo, da bo zamogla uspešno reševati in vršiti še nadalje svoje vzvišeno apostolsko delo: reševati našo milo deco iz krempljev pohlepnega tujca. Torej rodoljubi, v nedeljo vsi na svidenje na skupščini!

Sokolstvo.

Sokolsko društvo Ljubljana II. priredi v nedeljo, dne 10. t. m. ob ugodnem vremenu pešizlet čez Št. Vid (Trata) v Dolnice. Udeležba je obvezna za člane, članice ter moški in ženski naraščaj. Člani, ki imajo kroj, v kroju, ostali v civilni obleki s sokolskim znakom. Zbirališče ob 13. uri na dvorišču državne realke, odhod točno ob pol 14. uri. Povratek v Ljubljano ob 19. uri čez Koseze.

Godbeni odsek Sokola v Š. Vidu pri Ljubljani priredi dne 10. oziroma v slučaju slabega vremena 17. septembra 1922 pri Slepem Janezu« v Zapužah vrtno veselico v pristno narodnem slogu. Bogat in raznovrsten spored bo nudil vsakomur obilo prijetne zabave. Postrežba bo v gostilni dobrega slovesa točna in vsestranska. Posetite našo prireditev.

Gledališče in glasba.

Opera. V dneh II. velikega sejma je Narodno gledišče uprizorilo par predstav, tako »Prodano nevesto«, »Boris Godunova« in predsinočnjim »Madame Butterfly«. Vloge v »Prodani nevesti« so po večini nanovo zasedene: Janka poje g. Kovač, Marinko g. Lewandovska, Vaška g. Mohorič. »Prodano nevesto« so pri nas že tolikrat peli z raznimi zasedbami vlog in pod raznimi kapelniki, da bi jo bilo treba skoro enkrat začeti študirati znova, če hoče imeti pravo češko smetanovsko lice. G. kapelnik Balatka se sicer zato trudi, vendar pa starih razvad in napak ni mogoče kar čez noč popraviti.

Puccinijeva »Madame Butterfly« spada med one opere, ki jih radi poslušamo večkrat, ne da bi se jih naveličali. Razkošna melodika tega prelepega dela zajame poslušalca dušo, ekstravagantna harmonika — za tedanje čase pač atentat na ušesa pikolovcev — ne preseneča danes več z pretežko liriko tu in tam menjajoča se z dramatičnimi mesti, polna mehkega občutja, zagotavlja operi še dolgo, dolgo življenje. Tragika mlade, zapuščene Japonke seže globoko v srce, nje pretresljivo slovo od otročička pa vabi marsikomu solze v oči. Glasbeno shvatanje partiture »Madame Butterfly« po novem, ognjevitem kapelniku g. Matačiču se precej razlikuje od onega prejšnjih dirigentov. Orkester vidno sledi intencijam novega interpreta, ki izvablja iz partiture nove učinke, katerih doslej nismo imeli prilike čutiti. Škoda, da drugače izvrstna interpretinja naslovne vloge pri predstavi ni bila razpoložena tako kot bi si želeli ter da je bilo v splošnem opažati precej zavoženih mest. Na hitrico pogreta še tako dobra jed, ne more biti nikoli dobra.

Gledališče »Deveta dežela« (na vrtu hotela Tivoli). Repertoar za 8. in 9. sept. 1922. 1. »Tango smrti« — dramski plesni prizor. 2. »Gora ni nora« — pojoča šaljiva slika. 3. Salonski zbor bratov Zajcev — nova pesmica iz opere: »Mamica kaj naj počnemo«. 4. Za žensko nezvestobo, ha, ha, ha, ha — parterna harlekinada. 5. »Salome« — orijentalska zgodba. 6. »Kako se dvori na Ukrajini« — plesni prizor. 7. Moderni plesi. 8. »Zeleni travnik« — kmetske igre na Ruskem. 9. »Luna on in ona« —igra v svitu mesečine. 10. »Kaj si plešeš Katinjka« — muzikalne budalosti — in tako dalje in tako naprej. Pri slabem vremenu se vrši predstava v dvorani hotela Tivoli. Začetek ob pol 9. uri zvečer.

Društvene vesti.

Društvo »Gosposvetski Zvon« naproša vsa narodna in obrambna in zlasti dramatična društva, da priredijo na dan 10. oktobra, obletnice koroškega plebiscita primeren večer in to v korist društva »Gosposvetski Zvon«.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Pakiž.
Izdaja »Jugoslov. novinsko d. d.«.
Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Olepšavajoča sredstva!
Parfumerija „URAN"
Ljubljana, Mestni trg, številka 10.
ima v zalogi in razpošilja po pošti naslednja izborna olepšavajoča sredstva: Ameriški Hair Petrol in turški balzam za rast las in brk. Flocken Shampon proti prhljaju. Bloudin dor, ki temne lase zlato posvetli. Barve za lase vseh nians. Brilantin za sijaj in mehkoto las. Rožni sok, ki daje bledemu licu naravno rdečo barvo. Krema »Zoraida« za lice, ki odstranjuje mozolce, pege, lišaje, maščobnost in gubančenje kože, ter s tem pomladi vsak obraz. Alabaster-krema proti rdečilu nosa in lic. Krema in prašek za zobe, ki postanejo z uporabo biserni beli. Voda »Novela« za izpiranje ust in grla. Zoraida pasta in milo za osebe lepe, nežne polti, daje licu večno mladost. Milo in pasta za britij itd. Pudri vsega sveta in najboljše kakovosti. Ruska Eau de Cologne je nenadkrilljive kakovosti. Že osem let ni bilo mogoče dobiti tako finodišeče kolonske vode. Nadomesti vsak parfum. Posebno se priporoča tistim, ki imajo mozolce, mastna lica in kateri se potijo. Gospodje naj ga rabijo vsaki po brijanju. »Erbol« za odstranjenje dlak iz lic in rok. »Eau de Lahore« za pojačenje in porast ženskih prs. Angl. Blompuder za znojne lase. Razna mila za umivanje in sicer: Savon Coeur Dame za parfumiranje lic in rok. Savon Eau Cologne Louis XIV. Savon Lis, originalno lilijno milo. Savon Cire Vegetale milo iz voska in medu za lice. Savon Boraks proti pegam. Savon Lysol in Carbol za desinfekcijo. Savon Gold Cream za nežna lica in otroke. Savon Eau de Cologne daje mlečno, ugodno dišečo peno in ga vsled tega uporabljajo moški kakor ženske. — Parfumi se dobijo na dkg v vseh dišavah.

SVILA,
modni nakit, vse potrebščine za šivilje in krojače
najceneje pri:
A. Šinkovic nasl. K. Soss,
Ljubljana, Mestni trg št. 10.

E. GABORIAU:

Zločin v Orcivalu.

(Dalje.)

Soprog se je zdel v tem trenutku vzvišeno bitje. V njegovih očeh je videla nesluteno globino, okrog njegovega čela nadčloveški sijaj; Hektor pa . . . če se je le ozrla nanj, je vztrepetala od studa!

Toda kam je meril Sauvresy? Kakšna je bila njegova misel? Z naporom je nadaljeval:

»Evo kakšen je zdaj naš položaj: umorila sta me; svoboda vama je zagotovljena — zdaj, ko se že sovražita in prezirata . . .«

Moral se je prekiniti. Dušilo ga je. Izkušal je sesti pokoncu, a bil je preslab.

»Berta,« se je obrnil k ženi, »pomagaj mi sesti.«

Sklonila se je k njemu, prijela ga pod pazduho in ga posadila po njegovi želji. V tem položaju se je počutil bolje; nekajkrat je globoko zasopel.

»Zdaj bi hotel piti,« je dejal nato. »Zdravnik mi je dovolil malce starine, ako bi se mi zljubilo; daj mi pol kupice starega vina.«

Brž mu ga je prinesla; zvrnil je kozarec in ji ga dal nazaj.

»Ali si primešala strup?« je vprašal.

Spričo tega vprašanja in strašnega smehljaja, ki ga je spremljal, se je razsula Bertina zakrknjenost v nič.

Že nekaj minut se je družilo ž njenim gnusom do Trémorela tudi kesanje in groza jo je postajalo same sebe.

»Strup!« je vzkliknila obupno. »Kako moreš misliti!«

»A vendar mi ga bo treba dati, da laglje umrem.«

»Ne, Klement, ti ne smeš umreti! Živeti moraš, da se izpokorim za vse, kar je bilo. Brezčastnica sem in moj zločin je neizmeren; a ti si dober. Živel boš; ne prosim te, da bi smela biti tvoja žena, le tvoja dekla naj bom . . . Ljubila te bom, poniževala se, kleče ti bom stregla in služila tvojim ljubicam, ako jih hočeš imeti; tako bom delala pokoro deset, dvajset let, vse dotlej, da mi odpustiš.«

Hektor v svoji smrtni zmedenosti je le napol sledil temu prizoru. Ko pa je videl izpremembo v Bertinem obrazu in slišal njene zadnje besede, ga je prešinil žarek upanja. Jel se je nadejati, da bo kmalu vse dobro, ker jima bolnik odpusti. Zato se je privzdignil tudi on in zajecljal:

»Da! . . . Milost! Imej usmiljenje!«

Iz Sauvresyjevih oči so se usuli bliski in gnev je dal njegovemu glasu zloveščo moč.

»Milost?!« je vzkliknil. »Usmiljenje?!« . . . Ali sta imela vidva usmiljenje z menoj, ko sta se igrala z mojo srečo, in teh štirinajst dni, ko sta mi mešala v zdravila strup? Milost! Vidi se, da blaznita! Kaj menita, zakaj sem se vama dal mirno zastrupljevati? Zakaj sem gledal, da sem uspaval zdravnikom vsak morebitni dvom in sum? Mari upata, da sem ravnal tako z namenom, vprizoriti genljivo slovo ter izdihniti dušo v vajinem ljubečem naročju, blagoslavljaje dve kanalji? O, spoznajta me bolje!«

Berta je plakala. Hotela je prijeti soproga za roko, toda on jo je trdo odrinil.

»Dovolj je hlimbe!« je kriknil. »Dovolj laži! Sovražim vaju! . . . Mari ne vidita, da živi v meni le še sovraštvo?«

Sauvresyjev izraz je bil v tem trenutku strahoten.

»Dva meseca bo zdaj tega,« je povzel, »kar vem resnico. Ko sem jo spoznal, se mi je zrušilo vse, duh in telo. Le ena misel me je krepila, ena sama: hotel sem se maščevati. Vse ure in minute sem prekoprnel po tem. In sem iskal kazni, ki bi odtehtala krivico. Zaman sem si belil glavo, vse dokler mi nista sklenila zavdati. Tisti trenutek pa, ko sem začutil strup, sem vztrepetal od radosti: osveta je bila v mojem dosegu!«

Berte in Trémorela se je polaščala čedalje večja groza.

»Kaj vaju žene, da hočete mojo smrt?« je nadaljeval Sauvresy. »Rada bi bila svobodna? Poročila bi se? Evo, to je tudi moja volja! Grof Trémorelski bo drugi mož Sauvresyjeve vdove.«

»Nikoli!« je vzkliknila Berta. »Za nič na svetu ne!«

»Nikoli!« je ponovil Hektor kakor odmev.

»In vendar bo, ker jaz hočem. O, moji ukrepi so vsi storjeni; znajta, da mi ne uideta. Kakor hitro sem se uveril, da mi zavdajata, sem jel pisati podrobno zgodbo naše trojice; razen tega sem pisal od dne do dne in od ure do ure natančem dnevnik o svojem zastrupljevanju; spravil sem celo nekaj strupa, ki sta mi ga dajala . . .«

Berta se je zdrznila; Sauvresy, meneč, da mu hoče oporekati, je zatrdil:

»O, spravil sem ga; če hočeta, vama celo povem kako. Kadarkoli mi je dala Berta sumljivo pijačo, sem je zadržal požirek v ustih in ga previdno izpljunil v steklenico, ki sem jo skrival pod zglavjem! Morda se vprašujeta, kako sem mogel delati vse to, ne da bi vidva kaj slutila in ne da bi me videl kdo izmed služinčadi. Vedita, da je sovraštvo silnejše od ljubezni in da nobeno prešuštvo ni zmožno tiste zavratnosti, ki je prihranjena maščevanju. Bodita prepričana, da nisem pozabil ničesar!«

Hektor in Berta sta gledala Sauvresyja v strmeči odrevenelosti. Vzlic naporu, s katerim sta mu sledila, vendar nista mogla doumeti njegovih besed.

»Končajmo,« je povzel umirajoči, »moje sile pojemajo. Steklenico, v kateri sem nahranil malone liter zdravil, naš skupni življenjepis in poročilo o mojem zastrupljenju sem izročil te dni zanesljivemu človeku, ki ga ne moreta odkupiti, niti če bi ga poznala. Bodita brez skrbi, moj poverjenik ne ve, kaj pomenijo zaupane mu stvari. Tisti dan, ko se poročita, vama jih vrne. Ako pa danes leto dni ne bi bila poročena, ima nalog oddati vse, kar sem poveril njegovemu varstvu, v roke državnega pravdnika.«

Vzkrik dvojne groze je povedal Sauvresyju, da je izbral svoji osveti pravo pot.

»In pomnita,« je dodal, »ako pride zavoj v roke pravice, pomeni za vaju ječo in krvnikovo sekiro . . .«

Sauvresy je preveč zaupal svoji moči. Polnezavesten se je zvrnil vznak, sigaje z odprtimi usti. Njegove oči so bile kalne, obraz skažen; zdelo se je, da umira.

Toda ne Berti ne Trémorelu ni prišlo na um, da bi mu priskočila na pomoč.

Stala sta na mestu in gledala drug drugega z izbuljenimi očmi, vsa otrpla v svojem strašnem strmenju.

Poslej sta bila združena po isti, skupni usodi in niti smrt ju ni mogla ločiti. Spajala ju je veriga, nezlomnejša od jeških okov, veriga brezčastja in zločinov; njen prvi obroč je bil poljub, njem zadnji — umor.

Ločena po sovraštvu in zaničevanju, sta bila vendar prikovana drug na drugega po svojem skupnem strahu pred kaznijo, obsojena v objem iz katerega ni bilo rešitve.

Toda krivo bi bilo misliti, da je Berta zamerila soprogu. Narobe: občudovala ga je. Baš zdaj! Zato, ker jo je davil s peto . . . (Dalje prih.)

MALI OGLASI

PRODAJA:

DVE SALONSKI GARNITURI, dve pisalni mizi, dva velika zrcala, viseča svetilka. Ključavničarska ul. 4. 444

PO NIZKI CENI dvoje dobro ohranjenih oken, velikost 2.—×1.90 m, 1.—×1.90. Na stolbi 8. 441

POSESTVA različnih velikosti, vila 10 sob, parket, električna razsvetljava, gospodarska poslopja, živina in 21 oralov zemlje. Cena 2,500.000 K.
GRADIČ in 4 orale parka, sposoben za tovarno v Mariboru.
VINOTOČ, 2 hiši in 5 oralov zemlje ter vodno moč, 1,200.000 K.
GOSTILNA, trgovina, 10 oralov zemlje, živinska trgovina, vaga, 2,500.000 K.
VILA, po kupu prazno stanovanje.
TRGOVSKE HIŠE, hiše, gostilne, posestva, pisarna *Zagorski, Maribor, Barvarska ul. 3.* 398

KUPI:

KOVAŠKO NAKOVALO, staro, dobro ohranjeno, kupim, kakor tudi nekaj ključavničarskega orodja. Ponudbe na Stanko Rožič, kovaški mojster, Brezovica pri Ljubljani. 433

WANDERER, kolesna pest za motorno kolo z 2 ali 3 prestavami se išče. Ponudbe na An. zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ulica 8. 428

SLUŽBE:

KROJAČ stopi v službo, samostojen prikrojevalec ali pa delovodja. Naslov pove uprava lista. 446

KONCIPIJENT, ima na ponudbo mesto v odvetniški pisarni. Naslov pove iz prijaznosti uprava lista 440

KNJIGOVODKINJO z večletno prakso sprejme pod ugodnimi pogoji večja dobro vpeljana lesna trgovina. Ponudbe s prepisi izpričeval, zahtevki plače, navedbo referenc in čas nastopa službe je vposlati na upravo tega lista pod *»lesna trgovina«* št. 404. 404

RAZNO:

GOSTILNO vzamem v najem ali račun v krajih Škofjiloki do Ljubljane ali Kranju in okolicah; razpolagam z vsem potrebnim za gostilniško obrt in sem dobra kuharica. Cenj. ponudbe se prosi na naslov Ivanka Telban, Škofjaloka, Karlovac, predmestje št. 51. 443

DIJAKU iz boljše hiše se nudi primerno stanovanje s hrano. Naslov pod »Udobnost« v upravništvu. 442

POZOR! Posetniki 2. obrtne razstave v Mariboru. Kavarna Beograd bode za časa obrtne rzstave odprta *celo noč*, dnevno koncert, pričetek ob 20. do 24. ure. Dobila se bode najfinejša kava, čaj, vina, šampanjec itd ter vsakovrstna mrzla jedila. Za solidno in točno postrežbo jamči lastnica Marija Šuligoj. 439

NA PAVILJON F št. 152 se opozarja slavno občinstvo. Razstavljeni so razni novi modeli, otročji vozički, dvokolesa, motorji, šivalni stroji, vsakovrstni deli in oneumatika. Cene nizke. Ceniki franko. *»Tribuna« tovarna* dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta št. 14, Zvonarska ul. 1. 395

OSET ANDREJ, MARIBOR Aleksandrova cesta 57, telefon 88, veletrgovina sena, slame, drv, koruze, ovsa, sadja itd. Brzojavi: Oset Andrej, Maribor. 338

NAJNOVEJŠI JOURNALI damske mode za jesen so došli. Kostume, plašče po meri v najkrajšem času. Š. Potočnik, specijalna damska krojačnica, Šelenburgova ulica 6/I. 325

POZOR! Zavarujte poljske pridelke proti toči, gozdove proti požarom. Zvišajte zavarovalnino proti požaru in nezgodam. Sklenite življenska zavarovanja z enkratnim plačilom. Pojasnila in naročitve prevzame »Jadranska zavarovalna družba«. Glavni zastop v Celju, Lava št. 22. 830

ŽEPNE URE, precizijske in stenske, popravlja najsolidneje tvrdka F. Cuden v Prešernovi ulici 1. 506

P. n. gospodinje, šivilje, krojače, čevljarje, in sedlarje opozarjamo, da se dobijo zopet najboljši šivalni stroji

„Gritzner"

v vseh opremah materijal predvojni, cene najnižje edino le pri

Josip Petelincu

Ljubljana, Sv. Petra nasip št. 7.

Pouk v vezenju brezplačen!

Istotam igle, olje, vse nadomestne dele za vse sisteme šivalnih strojev in koles. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, brivce, sedlarje, toaletno modno blago, srajce, kravate, ščetke, palice.

Galanterija, gumbi, na veliko in malo!

Najnižje cene! Točna postrežba!

Pozor kovači! Stol za ravnanje kolesnih obročev, špecijelno za kovače (Richtplatte),

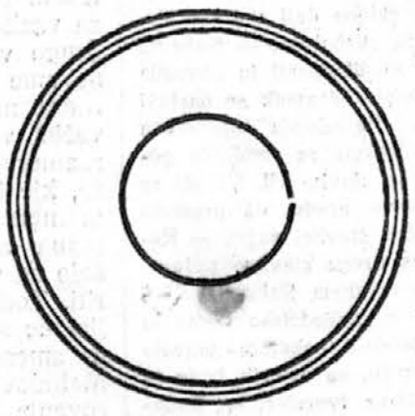

130 cm površine, 10 cm deb. po ugodni ceni prodam.

Vprašati pri: Fr. Zidarič, kovaški mojster, Čakovec, Preločka ul. 33.

Najstarejša špedicijska tvrdka v Sloveniji

R. RANZINGER

Ljubljana špedicijska pisarna Jesenice

Podjetje za prevažanje blaga južne železnice. Brzovozni in tovorni nabiralni promet iz Avstrije in v Avstrijo. Zacarinjenje. Podjetje za prevažanje pohištva. Skladišče s posebnimi zaprtimi kabinami za pohištvo.

Brzojavi: Ranzinger. Interurban telefon 60.

IVAN BRICELJ

mestni stavbenik.

LJUBLJANA.

Telefon 527. Slomškova ul. 19.

Izvršuje nove zgradbe in popravila vseh vrst, načrte ter proračune.

Delo najsolidneje!

Najzanimivejše ljubljanskega velesejma bode brez dvoma oddelek št. F 123—124

trgovskega paviljona in razstavišča. Vse najpraktičnejše, najlepše in najboljše, kar je svetovna tehnika v tej stroki

šivalnih strojev

dosedaj iznašla in preizkusila,

razstavi svetovna tvrdka

Singer-šivalni stroji

Bourne & Co.

v svojih paviljonih na ogled. Najmodernejše šivalne stroje bo

gonila električna sila

kar prihrani čas in denar.

To ni življenjsko vprašanje samo tvornic, marveč velja dandanes prihranitev časa in denarja posebno za rodbine.

OBISK

teh paviljonov Vam bo donesel več koristi in zabave kot vse senzacijonalne kino-predstave!

Manufaktura na debelo

M. HRIBERNIK

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 6

PAVILJON „H" ŠTEV. 329.

Velika zaloga in vsakovrstna izbira.

„SLOGRAD"

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Ljubljana.

Tekoči račun pri Slovenski eskomptni banki v Ljubljani.

Tel. interurb. 180. — Tehnična pisarna v tovarni Keršič, Sp. Šiška.

Izvršuje:

stanovanjske hiše,
trgovska poslopja,
moderne industrijske zgradbe,
betonske in železobetonske konstrukcije.

Vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj.

Specijaliteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

Zastopa:

patent dr. ing. Empergera za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložkami za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, silo, mostovih in podobno.

Izdeluje:

vse vrste tehničnih projektov, statičnih preračunov, stroškovnih in rentabilitetnih proračunov.

Gradbena vodstva: Kranj, Tržič, Logatec.